

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristočna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Na pomoč!

Poziv »Društva črnogorskega rdečega križa z dne 9. oktobra 1912.

Balkan je zopet v krvi, zopet v plamenu! Ta plamen požira naše domove, a kri, ki poji srbsko zemljo, je kri naših bratov.

Razmesarjena trupla, ki leže na naših mejah — so naša, so naših bratov.

In oni slabiči, ki vzdihujejo v skalnih bregovih — so naša deca.

In one žene, ki si rujejo lase od bojazni in straha — so naše sestre.

Kdo more zaklopiti oči, da ne vidi trpljenja svojih najbližjih? — Kdo si more zatisniti ušesa, da ne čuje vriska sebi prepuščenih in nesrečnih? Kdo more zapreti srce, da je trd in mrzel pri vsi ti tugi in vsi ti boli?

Vzdih ti mučnikov so našli globok odmev v plemenitem srcu našega viteškega kralja — gospodarja in njegovega vernega in vdanega mu naroda.

Ker so ostali brezplodni vsi poskusi in prizadevanja, da se mirnim potom olajša neznosno stanje srbskega naroda v otomanskem cesarstvu, je On, v imenu boga, pravice in človekoljubja in v bratski složnosti z drugimi balkanskimi državami, dvignil svojo hrabro in zmag vajeno vojsko, da z oboroženo roko pomore onim, ki stradajo, — da jih iz robstva povede v svobodo, iz smrti v življenje.

Ali vojne ne morejo biti brez žrtev. Človečanska dolžnost nalaga, da se jim pomaga, v kolikor se jim more pomagati, in zato je na prvem mestu pozvano »Društvo rdečega križa«, ta humana ustanova, ki ji je glavna naloga, da neguje in leči žrtve vojne, ranjence in bolnike.

Toda, da bi moglo v tem oziru doseči uspeh, so potrebna toliko sredstva, s kakršnimi društvo v danem slučaju ne razpolaga. Zato se ono obrača tudi za brzo pomoč na vsa društva »Rdečega križa«, kakor tudi na one, ki jim je srce odprto, da čuti bol, kadar čuje stok ranjencev, stok deteta, žene in starca, željnih, da jih obse-

va trak solnca svobode, ki obseva druge srečne narode.

Pomoč »Rdečemu križu« je pomoč narodni borbi, je delo usmiljenja, je krščanska ljubezen do bližnjega.

Cetinje, dne 26. septembra 1912.

Predsednik društva »Rdečega križa«:

Metropolit Mitrofan.

Naslov za doneske in pošiljatve: »Društvo črnogorskega Rdečega križa«: **Cetinje, Črna gora.**

Iz Rusije je dobil »Rdeči križ« dosedaj 2500 K.

Tudi v Pragi in v Dalmaciji so že osnovali odbore za pobiranje prispevkov za bratske črnogorske, srbske in bolgarske borilce za osvoboditev turške raje.

Prepričani smo, da se bodo prošnji črnogorskega »Rdečega križa« radi odzvali tudi Slovenci ter pritekli trpečim bratom, ki se bore za krst častni in svobodno zlato, na pomoč z obilnimi darovi.

Prispevke bo radevolje sprejemalo **upravništvo našega lista.**

Vojna na Balkanu.

Ta teden so se razvijali dogodki na jugu nekoliko bolj počasi, kot je bilo pričakovati. Dokaz, da na eni strani ostale tri države »Balkanske zveze« še niso bile popolnoma gotove z vojnimi pripravami in da delajo torej po natančno premišljenem načrtu. Na drugi strani je čutiti v tem zadnje poskuse evropskih velesil, da bi se preprečilo vojno in da bi ostalo »vse pri starem«.

Črnogorci zmagovito napredujejo na svojem pohodu proti Skadru.

Ostale tri države so odpoklicale svoje poslanike s turškega dvora, in Turčija svoje z dvorov »Balkanske zveze«. Vojna more sedaj izbruhniti vsak hip na celi črti.

Zgodil se je med tem važen dogodek: **Turki so sklenili mir z Lahi.** Zato so začeli takoj bolj rožljati z orožjem. Ta dogodek bo imel tri važne posledice na razvoju

vojne: Turki bodo imeli na razpolago vse vojaštvo, svoje bojno ladjevje proti Grški in Bolgarski, in še denar dobe od Italije kot odkupnino za odstopljeni deželi Tripolis in Cirenajko.

Črnogorski boji.

Črnogorci so prekoračili mejo v treh oddelkih in skušajo prodreti do Skadra in si osvojiti to mesto. Na črnogorsko - turški meji je Skadrsko jezero, ležeče poševno čez mejo, ki gre tod proti severu. Vsaka država ima pol jezera. Na turškem, jugo - vzhodnem koncu jezera leži mesto Skader. En del črnogorske armade prodira od severa proti jugu, drugi od severo - vzhoda ob severni strani Skadrskega jezera, tretji pa ob južnem obrežju jezera. Pri tem prodiranju so se vršili in se vrše še boji ob raznih predtrdnjavah, ki leže v tej smeri, tako pri Dečiću, Rogamu, Tuzi, Gusinjah, Vranji in na južni strani pri Tarabošu.

Črnogorci nimajo pri tem lahkega dela. Pomislimo samo na razmerje med njimi in Turki. Evropska Turčija ima 6 milijonov 130.000 prebivalcev, Črna gora, nekaj manjša kot Kranjska, šteje 228.000 prebivalcev. Turek ima 1.500.000 mož vojnega stanja, Črna gora 40.000, Turek 1600 topov, Črna gora 148.

Boji so bili povsod hudi. Po uradnih poročilih je padlo dosedaj na črnogorski strani **256 mož, čez 800 jih je pa ranjenih.** Od ranjencev je 90% lahko ranjenih, da bodo v kakih 10. dneh zopet sposobni za boj. Največ mrtvih je bilo pri Dečiću, ki so ga vzeli Črnogorci z naskokom, mrtvih pa pod Tarabošem, kjer so se črnogorske čete približale na 1500 m in osvojile neko šanco.

Vjetniki in vojni plen.

V dosedanjih bojih so Črnogorci vjeli že toliko turških vojakov, da pravzaprav ne vedo, kam z njimi, ker jih bo siromašna Črna gora težko vzdržala. Pri zavzetju Dečića se je n. pr. vdal poveljnik z vsemi častniki vred. Črnogorci so zaplenili 4 topove.

Ko so zavzeli Tuzi, so vjeli **5000 Turkov**. Ti so se najprej hoteli vdati pod pogojem, da bi smeli oditi v Skader; kasneje so se vdali brezpogojno. Črnogorci so zaplenili v Tuzi 9 topov, 8 strojnih pušk, 7000 Mavserjevih pušk, 8000 šotorov, živil za cel mesec in mnogo konj.

V trdnjavi Hum so vjeli 2500 turških vojakov.

Tudi Taraboš je padel. To krilo armade je imelo posebno trdo delo. 4 ure je trajal dvoboj črnogorskega in turškega topničarstva. Ko so turški topovi obmolnili, je izvršila črnogorska pehota napad. Turki so se morali umakniti. Črnogorci so prestopili reko Bojano in prišli tako tik pred Skader. Mesto napadejo od treh strani. — Najdelj so se držale Berane, kjer so bili boji najbolj krvavi. Ko je mesto padlo, je bilo notri še 700 aktivnih in 500 rezervnih vojakov. Prejšnjo noč pred padcem je odšlo iz mesta 4000 rednih vojakov in 1300 mohamedanskih Albancev.

Prihodnje dni se torej začne boji za Skader. Če pade mesto kmalu v črnogorske roke, bo zelo navduševalno vplivalo tudi na srbsko in bolgarsko vojsko. Zato črnogorskim junakom mnogo sreče!

Pomanjkanje zdravnikov.

Že sedaj primanjkuje zdravnikov in bolniških sredstev. Avstrijski »Rdeči križ« je že poslal turškemu »Rdečemu križu« obvez za 5600 K. Društvo bo enakomerno podpiralo vse vojujoče stranke in je v ta namen določilo 150.000 K.

Srbska vlada razpisuje 290 zdravniških mest v sanitetni službi.

V črnogorski Podgorici so bili samo 4 zdravniki za 350 ranjenih Črnogorcev, 40 Albancev in 30 Turkov.

Na drugem mestu priobčujemo oklic črnogorskega »Rdečega križa«.

Turške grozovitosti.

Stara pesem v novi izdaji. Turki so že začeli z grozovitostmi napram krščanskemu prebivalstvu, ki trumoma beži čez mejo. Zlasti v Stari Srbiji divja dušmanin. Že 4000 Srbov je zbežalo na Srbsko od tam. V Dubiči in Gradinah so Turki poklali pope. Kmete so razsekali na kosce, žene in otroke natikali na kole. V Preševu je napadla turška vojska neoboroženo kmetско prebivalstvo, večinoma starce, ženske in otroke. Veliko žensk in otrok so poklali z bajoneti in jih natakili na kolce. Vse to kaže, kako krvava bo vojna, ko izbruhne na celi črti.

Turški vpad na srbsko ozemlje.

Pri Ristovcu je 3000 Turkov prekorračilo srbsko mejo. Sedaj, ko je sklenjen mir z Italijo, so že postali bolj predrzni. Srbi se nečejo dati izzivati, temveč prekorračati armada mejo, ko napoči vojna in ko bo po dogovoru z Bolgarsko čas za skupen pohod. Srbi so potisnili Turke nazaj čez mejo. Turki že pridno prevažajo svo-

je vojaštvo proti bolgarski meji. Vsak dan jih odpeljejo po 10.000. Cela evropska turška armada šteje po časopisnih poročilih že 350.000 mož.

Prihodnje dni se razvije torej boj na celi črti, če bi ne prišlo vmes kaj izrednega. Vse se namreč boji, da bi se ne izcimila iz balkanskega klanja splošna evropska vojna. Iz Pariza prihaja pravkar neverjetna vest, da je Francoska baje ponudila Bolgarski 500 milijonov kron posojila, če ne začne vojne, čeprav je še pred nekaj dnevi Bolgarska iskala v Parizu zastonj 25 milijonov posojila. Vsekakor je politično obzorje zelo oblačno in le strah pred negotovostjo, pred možnostjo takšnega izbruha, ki bi se ga ne dalo več niti omejiti, niti ovladati, drži države na uzdi.

Razgled po svetu

Konec italijansko - turške vojne.

Po poročilu turškega lista »Ikdam« so podpisali v mestu »Uši« protokol italijansko - turške mirovne pogodbe v sredo, dne 16. oktobra. Italija dobi s tem ozemlje, ki je še večje kot naša monarhija. Turkom pa plača baje 40 milijonov kron »za državna posestva« v novi pokrajini.

Dunajski Židje in evharistični kongres.

Dunajskim Židom so klerikalci zatrjevali, da pride tedaj 200.000 tujcev na Dunaj, ki puste na Dunaju denarja, kot toče. Židje so verjeli, bogato prispevali za to **katoliško prireditve** in se — obrisali pod nosom. Ljudi je prišlo za **polovico manj**. Od teh je bilo 70% siromašnih ljudi iz najrevnejših krajev naše monarhije. Ti so bili veseli, če so sploh imeli toliko denarja, da so plačali ubogo skupno prenočišče in še bolj ubogo hrano iz ljudske kuhinje. Če jim je kaj preostalo, so dali za maše in svetinje, za kupovanje po prodajalnah pa ni bilo cvenka. 15% jih je imelo na Dunaju znanca in prijatelja, kjer so se tiste dni držali. Samo 15% jih je bilo res na svoje stroške na Dunaju, pa še te so po hotelih tako obrali, da za židovske prodajalnice ni dosti preostalo. Židje so bili torej zastonj tako darežljivi za kongres.

»Mi pa ostanemo, kokr smo b'li.«

Znan je ta izrek škofa Jegliča. Da je tudi resničen, priča n. pr. pridiga dominikanca P. Jauvierja v pariški cerkvi »Notre - Dame«. V tej pridigi je obravnaval vprašanje, če sme cerkev dati krivoverce usmrtiti. Človekoljubni pater je odgovoril na to vprašanje, da ima cerkev pravico, **usmrtiti krivoverca**. Pri tem se je skliceval na stoletno navado in izrazil prepričanje, da ne bo noben katoličan nasprotnega mnenja, ker bi to baje pomenilo — težko zmoto. Dobro, da smo v 20. stoletju. Ker je pri nas krivoverec vsakdo, **kdor ne voli**

klerikalno, bi se morilo pri nas, kot v Makedoniji, če bi se pisalo takole 1512, namesto 1912.

Srednjeveška modrost.

Znana stvar je, da pomeni srednjeveška klosterska učenost veliko nazadovanje v primeri s staroveško pogansko (grško in rimsko) učenostjo. S kakšnimi vprašanji so se pečali nemški učenjaki? Belili so si glave čisto resno n. pr. s takimi stvarmi: Ali bog stoji, ali leži? — Ali se more roditi sin brez očeta? — Ali je gora brez doline? — Ali se more iz vlačuge napraviti devico? — Kakšen ples plešejo angelji?

Revež.

Kardinal Tripepi je umrl in zapustil — **pol milijona**, ki si jih je prihranil od svojih kardinalskih dohodkov. Sedaj se pravda za ta denar papež s Tripepijevimi sorodniki.

Posnemanja vredno.

Nadžupan glavnega nemškega mesta Berlina, dr. Kiršner, si je v svoji oporoki izvolil takšen pogreb: »1. Želim, da bi se vršil pogreb enostavno, s priprosto krsto, najboljšo iz mrtvašnice, nikakor pa ne iz mestne hiše. — 2. Pogreba naj se udeleže le najbližji sorodniki z znanim pridigarjem. Prosim vse urade in društva, naj ne pošiljajo vencev. — 3. Pri pogrebu naj prebere pridigar (protestantski) 90. psalm in izpregovori nekaj besedi, kar ne sme trajati več kot 5 minut. — A. Kiršner.«

Slovenija

s **Oropani gasilci**. V zadnjem času omenjeno razdeljevanje gasilskih podpor od strani deželnega odbora. Od strani prezrtih društev se je pojavil ugovor proti krivici na tak način, da postane klerikalcem cela zadeva lahko precej neprijetna. Litijsko gasilno društvo namreč predlaga, naj bi prezrta društva ustavila svoje delovanje in naj prepuste to skrb občinam. Te so namreč **dolžne**, skrbeti za požarno varnost. Za stroške, ki bi nastali vsled tega, se davkoplačevalci lahko zahvalijo klerikalnemu deželnemu odboru.

s **Nemci proti Jugoslovanom**. V sedanjih vojni na Balkanu privoščijo vsi kulturni ljudje zmago zatirani turški raji. Samo Nemci slutijo lepo bodočnost nas Jugoslovanov, kadar bodo naše dežele končno v redu. Zato drže s Turkom in žele, da bi ta še naprej mesaril kristjane po Makedoniji.

s **V korist slovenski umetnosti**. Kakor znano, se je »Splošno slovensko žensko društvo« lotilo naloge, da priredi na korist upodablajočim slovenskim umetnikom efektno loterijo. C. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani je poslalo v loterijski odbor svojega zastopnika ter so zdaj vse priprave za to dobrodelno loterijo v pol-

nem teku. Poleg loterijskega ožjega odbora deluje tudi umetniški jury, v kateri je šest slovenskih umetnikov in tri zastopnice glavnega odbora. Izdalo se bo 20.000 srečk, in slovenski umetnik podarijo v korist umetnosti 200 umetniških del, ki bodo dobitki. Glavni dobitki bodo imeli vrednost 300—1500 K. — Srečkanje se vrši dne 15. aprila 1913.

o Ljubljanska okolica o

Iz Spodnje Šiške. »Slovenec« od 8. oktobra se ponuja, da postreže z imeni onih naprednih občinskih svetnikov in odbornikov, ki igrajo po gostilnah za visoke vsote hazardne igre. Za počti! Ta imenik sestavijo baje gospodje à la g. nadučitelj Lavtižar, Orehek in drugi, ki takih prepovedanih iger prav nič ne marajo. Nismo vedeli, da je Orehek postal liberalen občinski svetnik, kakršni baje hazardirajo za visoke vsote po gostilnah, od tedaj, ko so ga pretečeni teden omavšljali za 200 K. Kaj so ga zato ekskomunicirali, ker je bila naslednja točka onega prepira? In, če se kvarte lahko mešajo, zakaj bi se pa časih za klerikalne gostilne ne zamešalo liberalne, kaj ne? — Pozivljamo torej klerikalni »odbor za boj proti hazardiranju«, da pride na dan z imeni, kateri napredni občinski svetniki in odborniki hazardirajo?

Iz Spodnje Šiške. Na kolavdacijo nove šole je bil povabljen občinski zastop, krajni šolski svet, ki je popolnoma klerikalni, in stavbni odsek. Od strani občine se je udeležil kolavdacije podžupan Maurer in 6 občinskih odbornikov in svetovalcev. Ker sta vladni koncipist in inženir začela kolavdirati tako, kot da sta sama tam, se je občinsko zastopstvo odstranilo. Zapisnik je pisal po koncipistovem diktatu Lavtižar **nemško**. K podpisovanju pozvano občinsko zastopstvo, izvzemši gg. Burgerja in Smoleta, ni hotelo podpisati nemškega zapisnika ter protestiralo zoper tako provokacijo pred durmi Ljubljane. Od krajnega šolskega sveta so podpisali nemški zapisnik vsi člani, razen g. Pogačnika in še enega člana. Občinsko zastopstvo je podalo protest in se zopet odstranilo. — Če se gode take stvari v neposredni bližini Ljubljane, potem pač kje na koroški ali štajerski narodnostni meji ne smemo zahtevati zavednejšega nastopanja. Ja, pinka, pinka, Jegliču brezobrestno in ceno posojen, ima besedo!

Iz Klerikalne setev in žetev. Šišenski klerikalci imajo na videz prav čedno stališče: sejemo, da bomo želi. Seve, po klerikalnem receptu: prepir, sovraštvo, egoizem naj zraste v **zlato zrnje**. Rešili so prav spretno stare alkimistične sanje, spremeniti vse, kar jim pod roko pride tujega, v zlato, seveda — sebi. En zgled izmed mnogih nam nudi vodovodna zadruga v Šiški: za tri leta svojega »delovanja« hočejo pobasati nič manj, kot **20.000 kron**, za kar naj seve davkoplačevalec v obliki

doklad »prispeva«. Gospodje pri tej zadruzi so si računili namreč za vsak korak, ki so ga zanjo napravili, po **20, 30, celo 50 kron dijet**. Poleg tega pa še za sedenje pri mogoče eni seji mesečno 500 K letne nagrade. Bivši načelnik zadruga, gosp. Kreutzer, ki je vodil zadrugo kot načelnik in nadzornik, zahteva za svoje delo t. j. za kopanje jarkov, nadzorovanje, dijete in komisije »samo« — **30.000 kron**. Klerikalna gospoda se pripravljajo za prihodnje deželnozborske volitve in nam hoče **dejanjsko** pokazati in dokazati, da ima klerikalno pehanje za združništvo pravo podlago, da je res edino »v združništvu rešitev našega kmeta«. Bomo videli, kako si ogleda kmečki volilec pri volitvah takšne, potem združništva od klerikalcev rešene »kmete«. Pa še recite, da niso klerikalci od fundamenta abstinentije: s pomočjo šišenske **vode** bi radi vsi za vedno prišli na — suho.

Iz Št. Vid nad Ljubljano. Občinske volitve bližajo se po preteku enega leta tudi v Št. Vidu. Na vse mogoče načine si klerikalna strahovlada gladi pot, da bi se še vnaprej vzdržala v celoti. Svetemu županu Klanfarjevemu Tonetu se je županski stolček tako k srcu prirastel, da se ga oprijemlje z vso silo, da celo z nasiljem. Fvo dokaza: Kakor znano je deželni odbor naročil Klanfarju in trem drugim gospodom, da sestavijo listo, po kateri naj se razdele letošnje podpore iz gasilskega sklada gasilnim društvom na Kranjskem. Kot krajevni referent Šentviškega okrožja je tu fungiral Klanfar, predlagal pa je razdelitev takole: v okrožju Št. Vida je devet gasilnih društev, Sp. Šiška, Zg. Šiška, Dravljje, Podutik, Št. Vid, Vižmarje, Pirniče, Tacen in Gameljne. Izmed teh devetih gasilnih društev pa so po Klanfarjevem mnenju potrebna podpore samo tri društva, to so: Podutik, Št. Vid in Vižmarje. Podutik dobi 500 K, Št. Vid 200 K, Vižmarje 300 K, skupaj 1000 K. Ostalih šest društev pa ne dobi nič. Če povemo, da so **vsa tri** društva, ki po Klanfarjevem priporočilu dobe gasilsko podporo v znesku 1000 K, v občini Št. Vid, kjer se vrše še ta mesec **občinske volitve**, ostala društva pa v sosednjih občinah, se jasno vidi, da se je v tem slučaju okoristil gasilski fond kot agitacijsko sredstvo za bodoče obč. volitve. 1000 K, ki so jih prejšnja leta dobila vsa zgoraj navedena društva sorazmerno po 100 do 150 K, dobi letos le troje društev, ki se nahajajo v občini, v kateri je župan tisti Klanfar, ki je priporočal in uredil tako razdelitev. Vidi se tu, s kakim človekom imamo opraviti, in če se mu bode danes ali jutri to dejanje, ki smrdi do neba, očitalo, čutil se bode najbrže užaljenega, svetohlinsko zavijal oči in zagotavljal, da je delal po najboljši vesti. Za tako poštenje in pravičnost, kakor se zrcali iz navedenega, seveda nimamo izraza, rečemo pa: Volilci šentviški, poštene možje ste in voliti vam je občinski

odbor, ki bode odločal usodo vaše občine skozi tri leta. Sramota za vas je, ako se daste podkupiti za vaše glasove z judeževimi groši, ki vam jih je izposloval vaš župan, vedoč da po krivici, ker gotovo veste, da denar, ki je v gasilskem zakladu, je denar **vseh**, ker ga **vsak posestnik, ki je zavarovan**, mora plačati, naj stanuje v tej ali oni občini. Tak župan pa, ki v očigled dejstvu, upa tako nesramno nastopiti, ni vreden vašega zaupanja, ker že vnaprej pokaže, da mu ni sveta pravičnost. Možje volilci, da ste poštenjaki in da se ne daste podkupiti, pokažite na volišču z glasovnicami v rokah, volite možje, ki so vredni vašega zaupanja, katerih imena se vam bodo v kratkem naznanila, in s tem boste pokazali, da za nepoštenjake ni prostora med vami.

Iz Št. Vid nad Ljubljano. Možje volilci! Prihod. četrtek bomo stopili z glasovnico v roki na volišče. Od nas samih je odvisno, kakšni možje bodo stali v bodoče na čelu naše občine. Naša sveta dolžnost, kakor tudi naša korist nam vелеva, da volimo v občinski zastop možje, ki bodo v resnici skrbeli za dobrobit poverjene jim občine in ki bodo znali z občinskim denarjem tudi prav gospodariti. Vprašati se moramo: »ali je sedanji občinski odbor zaslužil, da ga v bodoče še volimo?« Denimo roko na srce in reči moramo — ne oziraje se na politično prepričanje — **ne!** Nikakor ne! Mož, ki si je položil nesmrtni venec na svojo plešasto glavo za Kraljičevim kozolcem, ne zasluži, da bi še dalje vodil našo občino! In potem duhovnik, ki je slikan v objemu nežnega spola, pač ni spodoben, da bi sedel v odboru. Ali naj morda še nadalje sedi v odboru mož, ki si je po krivici prilastil gasilski denar? Ali naj sedi v odboru posestnik, ki popiva in se vlačí s priležnicami, mesto da bi doma pridno gospodaril in bil zvest svoji ženi? Pa dovolj! Škandal za občino, ki je poverjena takim ljudem! Pa ako bi nas tudi te njihove zasebne »čednosti« nič ne brigale, pomisliti moramo, koliko dolgov so nam že ti nepridipravi napravili. Prav nič ne pretiravam — ako rečem: »Ako bo ostalo pri sedanjih volitvah vse pri starem, bodo, ako ne že nas, prav gotovo pa naše otroke pogнали iz naših domačij po svetu!« Toda to se ne sme zgoditi; ako hočemo, da ne bodo naši otroci kleli naših kosti v grobu. In da to preprečimo, hajdimo v četrtek vsi na volišče in oddajmo svoje glasove le takim možem, za katere smo prepričani, da jim je mar blagor naše občine, ne pa le lasten žep!

Iz Št. Vida nad Ljubljano. Da je župnik Tine prav po gorenjsko svojeglaven, to je res, a vendar je zadnjič odkrito priznal, da se tudi on včasí zmoti. Dobro nam je še vsem posestnikom v spominu, koliko sitnosti nam je takrat napravil s svojo trnoglavostjo, ko je na vsak način hotel, da bi stala nova šola na Vovkovini, dočim smo jo mi hoteli imeti na Zormanov-

vem travniku, kjer stoji sedaj, ali pa pri lurški kapelici, kajti le ta dva prostora sta dovolj obširna za tako šolo, kakor je sedaj in kakoršno tudi v resnici potrebujemo. Nič ni pomagalo, ako smo župniku, kakor Klanfarju trobili, da je prostor na Vovkovini še za malo privatno hišo premajhen. Župnik si je smatral za grozno razžaljenje, da bi ne obveljal njegov skrajno neumestni predlog in v svesti si svoje vsemogočnosti, pisal je tedaj v »Slovenec« in »Domoljubu« (imamo shranjen »Slovenec« in »Domoljub«), da je tako gotovo, kakor pribito, da bo stala šola na Vovkovini in da bo trud naprednih posestnikov ravno tako brezuspešen, kakor takrat, ko so pobirali podpise za g. Žirovnika. Toda višje šolske oblasti so se strinjale z nami, odobrile naš predlog ter dale s tem župniku, Klanfarju in njima vrednim backom tak poper pod nos, da se je čulo klerikalno kihanje po celi župniji. Vendar pa je sedaj župnik že javno obsodil svojo neumnost, kajti v zadnji številki »Domoljuba« piše: »Kaj bi mi sedaj počeli, ko bi ne imeli tako prostorne šole!« Tako je torej Tine proti svoji navadi vendar enkrat sam priznal, da je bilo prav, ker je takrat tako strahovito pogorel, priznal je pa s tem tudi, da imamo včasih tudi naprednjaki prav. Torej, Tine, ostani v drugo s svojimi predlogi bolj od zdej, ko sedaj sam spoznaš, da so drugi mnogo bolj pametni od tebe!

Belokranjske novice

bk Iz Bele Krajine. Kocka S. L. S. za razdelitev podpor gasilnim društvom je padla. Izmed sedmerih belokranjskih društev je bilo v očeh klerikalcev le eno, črnomaljsko gasilstvo, vredno podpore tisoč kron. Meltika in Gradac ne dobijo podpore, druga gasilstva: Dragatuš, Dobliče, Semič in Vinica pa niso našla niti toliko milosti pri klerikalcih, da bi se sploh imenovala. Ali ve S. L. S., kdo bo vsled tega trpel? Zna li ona, koga je udarila? Znata li poslanca Jarc in Dermastija in njih sluga Matjašič, da bode te neverjetne, krute krivice deležen edino kmet-posestnik v slučaju požara? Ako ne bodo imela gasilna društva svojega orodja, ali pa jim bo orodje pomankljivo, ne bodo trpeli gasilci škode, pač pa belokranjski kmet in zavarovalnice. Torej, kmetje, zapomnite si to, da kadar bodo gasilne cevi popokale, orodje pomankljivo, so temu vzrok vaši trije poslanci: Jarc, Dermastija in Matjašič, ker so dopustili, da se je belokranjskim gasilnim društvom vaš, pri zavarovanju plačani denar, ni dal vam, ampak je deželni odbor od 60.000 K razdelil le drugim gasilnim društvom, vam, Belokranjcem, razun mesta Črnomelja, pa fige pokazal in pomolil pod nos. — Kakor ste, Belokranjci, volili, tako ste pa sedaj pod nos dobili! Upamo pa, da zadnjikrat.

Gasilec.

bk Z Vrha. Župniki na Kranjskem mislijo, da so že več kot c. kr. oblasti. Isto misli gotovo tudi župnik na Vrhu. Našemu lepemu Lojzku kar ne gre v glavo, da ima c. kr. okr. šolski svet pravico, brez da bi njega vprašal, spustiti na prošnjo staršev učenca iz vsakdanje šole v ponavljalno šolo. C. kr. šolski svet je izpustil z dopisom z dne 5. oktobra t. l., št. 2008, nekega učenca v ponavljalno šolo. Lojzek, kot predsednik krajnega šolskega sveta, pa sili tega učenca še v vsakdanjo šolo ter pošilja očetu opomine in troši po nepotrebnem šolske tiskovine, ki smo jih mi Vrhovci kupili, samo zato, da očeta jezi in da pokaže, da je on več kakor c. kr. okr. šolski svet. Ali Lojzek se prokleto moti, ako misli, da smo mi Vrhovci, kot zajci strahopetni. Čast dosihdob vrhovskim učiteljem, ki so nas naučili, da znamo s svojo glavo misliti. Lojzek, to pot si se pa pošteno vrezal. Vrhovci še ne bomo tako hitro po Lojzkovi godbi plesali, saj je še Miha sprevidel, da se ne spleča po taktu fajmoštra mehe pritiskati. Ako ne bo Lojzek postal miren, bomo pa mi naše strune napeli. Mi hočemo mir, in prav nič drugega, boja se pa prav nič ne bojimo, najmanj pa z Lojzkom. — Lojzek, upoštevaj odredbe višjih oblasti, saj je Kristus učil: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega!« Vrhovec.

o Dolenjske novice o

d Vače. Krasni so bili dnevi. Sosed je ljubil sosedu, mož je živel v miru z ženo, bratje in sestre niso poznali sovraštva. Prešli so ti krasni dnevi in vsi si jih želimo nazaj. — Imeli smo mir, in v tem miru nam je prišel oznanjevalec miru. Krasno so peli naši zvonovi Sveto Noč — in orglje so bučale, oglasili so se pevci:

Angeljsko petje se čuje v višavi,
glorija, slava Bogu se glasi,
mir se oznanja ljudem po širjavi,
mili Zveličar nocoj se rodi.

Kako bi ne bila vesela duša pozemskega trpina, ko se mu bliža rešitelj. — Tudi naš Majdič je ob svojem prihodu na Vače jel oznanjati mir — a njegova zveza z Bogom se je menda izpremenila v zvezo s satanom; drugače si mi ne moremo predstavljati njegovega divjanja. In ta zveza je menda tisti fundament, iz katerega je vzkliklo seme brezmejnega sovraštva. Sosed ne more videti sosedu in Slovenec — čuk prav po klerikalnem receptu zahrbtno napada brate Slovence. Ja, Majdič, le ozri se po sadovih svojega delovanja in kmalu boš strme zapazil, da nimaš menda niti lasu na glavi, ki bi ne zaslužil prokletstva iz kmetskih ust. Ni dovolj, da si čez nas zabavljaj na prižnici, poslužil si se »Domoljuba«, da lahko za urednikovim hrbtom brez strahu pred kaznijo raztezaš svoj obrekljivi jezik — pa saj pravi pregovor: Kjer osel leži, tam dlako pusti. In tako si ti tisti vzo-mož, ki si snedel svojo besedo. Ali še veš, da si nam ozna-

njal mir — in kje je sedaj tisti mir — mar li v predalih »Domoljuba«? Pa ne mislite, da je naš Franc Majdič kaka visoka glava, pred katero bi vsi padali na kolena — kajše? Lažje se dogodi, da se njegova kolena na šibe pred rujnim vincem, saj za čašo vinca rujnega pošten kristjan življenje da.

Sicer pa že govore, da je postal abstinent. Majdič, glej da ne prestopiš več praga pri Osoleli, sicer te lahko skušnjave premagajo, kakor so Tomaža Krmežljavčeka! V teh oblačnih dneh smo imeli kaj čudno prikazen. Na nebu smo zagledali veliko okroglo stvar na kateri je nekdo sedel. Da smo/babe, bi mislili, to je copernica. Mislili smo, da gre k nam angelj božji. Ker pa ni imel nič kaj prave podobe, je pač bil menda angelj iz spodnjega sveta, ki je prijezdil na luni v kaplanijo vasovat. Fantov se je že prijala želja zapeti tisto:

Urša, al' že spet noriš?

No, pa prikazen ni šla k Urši ampak naravnost k Majdiču. Ta je menda koval dopise za »Domoljuba«. Ker je bil zadnji dopis posebno obrekljiv, ga je gotovo satan narekoval. Luna in njen jezdec morata imeti na Majdiču posebno dopadene, smo si mislili, morda sta v žlahti. V par dneh najdejo Majdičevi praporščaki »pristno« resnico v »Domoljuba«, kakor jo je našel opatov praporščak pri menihih v zatiškem samostanu. Ne vemo, zakaj se, Majdič, s tako vztrajnostjo zaletavaš v našega župana? Ali to pa vemo, da bo iz te moke slaba čukulada. Ali verjameš pek Majdič? Mi ti bomo prekrizali vse račune. Le pomisli, kako so ti na Sv. Gori tvoji lastni najzvestejši pristaši za tvojim hrbtom prešteli dneve in ure — pa kar hitro je bilo konec tvojega gospodarstva na Sv. Gori? Pazi, da se ti kaj takega ne bo več zgodilo! Dobro si zapomni, da bomo tako obračunali s teboj, da se boš z žalostnim srcem spominjal časov, ko si na Vačah s svojim dolгим jezikom sejal prepir. Mi, kmetje, hočemo mir! — Bonteše.

d Iz Št. Janža. Izjava. Podpisani izjavljam in tudi pod prisego lahko dokazem, da nisem bil pisec in da se je brez vsake moje vednosti poslal v »Slovenski Dom« z mojim ponarejenim podpisom članek v št. 37, tisoč se gospoda kaplana Joškota in ge. Ančke pod naslovom »Št. Janž«. Bransko, dne 10. oktobra 1912.

Ant n Ljubšek. — Podpisana potrjujeta, da je to izjavo Ljubšek osebno podpisal.

J. Prijatelj.

I. Majcen.

d Iz Št. Janža. Letos je slaba letina, zlasti vinogradi so obrodili jako slabo. Če pa kdo pobira bero in zahteva od kočarja po osem bokalov mošta, je lahko tako korajžen, kot »Domoljubov« dopisnik iz Št. Janža. No, pa le počasi! Božji mlini meljejo sicer počasi, pa — gotovo. V Šent Janžu še nimajo toplega gnezda, čeprav so ga znašali »na puf« celo poletje. Če sto-

jiš v nedeljo tam kje blizu »dvorane«, vidiš, kako hodijo ljudje not in ven in opravljajo tam svojo potrebo. Še napisi manjkajo nad vrati: Za gospode — za gospe, pa je stranišče gotovo. Župnika je obiskal minoli teden neki gospod iz Radeč, ki nosi cesarsko kapo. Kaj neki je iskal tam? Dopisa, ki so ga poslali klerikalci v »Slovenski Dom«, nočejo spoznati za svojega. Kar dva sta se zrepenčila, da nista nič zraven. **Kdo pa je dolžil katoliškega »poštarja«** Brodschneiderja in Ermančevega Lojzeta? Pes le takrat zacvili, če se mu stopi na rep. Razumeli? Ne moti nas čisto nič, če je bila pisava malo spačena in če so podpisali nekega drugega, ki je naročnik »Slov. Doma«. Le počasi, bomo kmalu na jasnem! Potem bo, mislimo, enkrat za vselej prešlo veselje tistim tičem kovati obrekljive dopise na račun naročnikov »Slov. Doma«. Brodschneiderju se studi »Slov. Dom« in še na stranišču bi ga ne maral, pravijo. Ni čuda potem, da tako smrdi pod staro šolo, kjer se sčaja vsa klerikalna rozolija, pomešana z »Domo-ljubom«, ki ga rabijo za »zahrbtno name-ne«. Ermančevemu Lojzetu iz B., »vzor-nemu« predsedniku Orla, zaslužnemu klerikalnemu veleumu, pa to-le: Prijatelj, kdo pa je lansko leto narekoval dopis za »Slov. Dom« in **podpisal potem Podobnika?** Ali naj nastopimo dokaz resnice? Kdo je obiral **tvojega sorodnika** Ermana iz Gaja? Komu ni bilo po volji, da sta bila s prejšnjim župnikom prijatelja? Kdo je potem spravljal zopet v zvezo vse časti vredno in skrbno gospodinjo sestro župnikovo z Lojzetom? Prijatelj, ali ni sumljiva enakost teh, v »Slov. Domu« objavljenih zvez? Ali ni enaka lumparija tedanja in sedanja? Ali mogoče misliš, da res ne vemo, kakšne so razmere? K sklepu pa še resno besedo. Čudno se nam zdi, da ve dopisnik tako dobro, kdo da pošilja pisma v Ljubljano. Ker pa še ljudje niso danes vsegavedni, mora tako stvar vendar le nekdo izblekniti, ki bi tega ne smel. Ali misli nekateri poštar, če je »katoliški«, da mu je res vse dovoljeno? Ali so poštni uradi res za to tukaj, da se v njih kuje politika. Poštarja opozarjamo, da naj bo »katoliš in politiš« v farovžu ali pri »ubelpunku«, na pošti pa naj bo le poštar.

d **Škocijan.** Par dni nas še loči in brumni Škocijan bo zrl v obličje prevzvišenega gosp. knezoškofa. Kakšna čast! Tone Bonaventura nas bo osrečil z deželjem, ki ga povsod spremlja. Mlaji, napisi, govori bodo vsaj na videz proslavljali vrhovnega gospodarja rejenih fajmoštrov in kaplanov. Čukulada bo »ausrikala«; ali bi ne bilo umestno, da tudi slavna požarna bramba stopi »in Glied und Reihe«, da mu izroče vdanostne zahvale kot vice-šefu slavne Esoles za prispevke, ki jih je premodri deželni odbor **tako pravično razdelil!** Trikratni »Heil«! tej novi pravici, ki veje iz deželnozobrske večine. G. Pungertič, g. Andrejčič in Globevnik, zastave ven,

znabiti vas prevzvišeni avtor rdeče brošure počasti s kako svetinjo ali posebnim — v ta namen služečim žegnom. Imena onih, ki bodo dosegli rekord, priobčimo prihodnjič.

d **Iz Mokronoga!** Mokronoškega kikel - policaja »Filomeno«, ki je obenem kot zvesta reporterka vseh naprednih tajnosti pri našem župniku Henrik Bukovitzu je zadela grozna nesreča. Imela je bratca v ljubljanskem semenišču kot 4. letnika in ponosno je nosila svojo »brento« po Mokronogu v sveti zavesti, da bo njen bratec pel čez leto dni novo mašo. Sanjalo se ji je, kako ji bo gospodar in vse doli do Kajžarja čestitalo ob novi maši in videla je že pred seboj, kako da bo pozneje pri svojem bratcu Jakobu kot župniku komandirala farovž in kaplane. Od vse te nebeške prevzetnosti nadvzete domišljije, hodila je ta »brenta« po našem trgu tako prevzetna, da je v svoji halji komaj odzdravljala pozdravom. Toda »brenta« obrača. — Bog pa obrne. Pred par dnevi je šel njen up po vodi, in semeniški bratec Jakob je v zadnjem letu **pokazal »figo«** ljubljanskemu **semenišču**, ter vstopil kot vojak v armado. Gospodu Jakobu častitamo, a kaj bode pa z brento in njenimi sanjami? Od kar se je storil ta preobrat pri bratcu, se seveda poprej ošabno »brenta« skriva, kakor poljska miš, ter ne ljubi več svetlobe. Mogoče, da je tudi župnik ob zvestega reporterja ali vulgo »kekel - policaja«. Ako je to istina, bi bilo dobro, da bi se ta tajna služba razpisala. Pred par dnevi, ko je »brenta« ribala škafe na vodnjaku in ko je že cel Mokronog vedel, kako jo je njen bratec - lemenatar pustil na cedilu jo je obgovoril neki dečko: No, kaj pa ribate, morda že za novo mašo? Ja, težko je to »brenta« ali temu treba se privadit, s prva sicer težko gre! Lahko jo pa potolažimo, da je tako vsaj gotova, da ne bo njen brat nekoč nesrečen duhovnik, kakoršnih so že toliko napravili **sorodniki**, ko so silili v lemenat ljudi, ki niso imeli veselja za to obrt. Gospodu Jakobu pa še enkrat čestitamo, da je bil mož in imel dosti poguma, da je ravnal tako, kot mu je razum kazal, ga priporočamo tudi drugim nesrečnim fantom v lemenatu v posnemanje! — Na zdar!

o Gorenjske novice o

g **Iz Sorice.** V 5. šteč. ljubljanskega »Škofijskega Lista« z dne 24. aprila 1912 je bil za duhovnike med drugimi tudi ta-le porek: »Povsod naj velja pravica, ne — politika, nikdar ne krivih potov, ljudi ne žaliti, ne rabiti osebnosti. **Ne pravi se moderno pridigati, ako se na prižnici politizira.** — Ne vemo, ali naš župnik tega ni bral, ali je že pozabil (pravijo, da če se ga kdo loti, kadar ga v cerkvi napade, takrat je sila slabega spomina), ali pa se za škofove ukaze sploh ne briga. Bodi že

prvo, drugo ali tretje, to dobro vemo, da se ne ravna po **škofovih** ukazih, ker že dolgo opleta s svojim hudobnim jezikom v cerkvi po neljubih mu osebah. Poslušajte ljudje! — Na veliki šmaren oklical je v cerkvi nekega oženjenega moža brez imena in priimka, za nevesto mu je dal njegove dolgove, ki ga takrat niso nič več brigali. Pred celo faro je na prižnici tajil, da ni on podpisal na sodišče zoper tega moža poročila o njegovih dolgovih ter obljubil telico ali pa 100 K, kdor mu dokaže, da je on podpisan. Še tisti dan mu je bilo dokazano črno na belem, da je on podpisan, vendar še danes ni dal dotičniku ne 100 K ne telice. Pravijo, da je tak človek, ki obljube ne spolni — figa-mož. — Tako je naplahtal celo faro tisti, ki uči, da je najmanjša laž **greh**. Posebno gorak pa je župnik na nekega naprednega kmeta, ker noče trobiti v njegov rog. Pomislite ljudje božji! »Kmet, ki ima od hlevskega blata umazane čevlje, on hoče misliti s svojo glavo in bere »Slovenski Dom«, čeprav je to prepovedano. Ali je to za zarukanega kmeta? Za kmeta so umazani čevlji, pa koš in senene berglje, pa gnojne vile in raztegane hlače, pa lepo molči in nič ne misli. Delaj tako kot ti ukažejo gospod, mislili pa bodo oni namesto tebe.« Seveda, to bi bilo prav lahko, če bi bil ta mož kak jalov podmet ali pa kak kruljav žnidar iz Davče. Ampak tega pa ne bode oplašil. Trikrat si je že ohladil jezo v pridigi nad tem možem, da je cela fara vedela! koga sramoti. Na semenj (angeljsko nedeljo) namesto, da bi pridigoval **o cerkvi**, se je pa spravil na njegovo družino in obral po vrsti moža, ženo in še celo otroke. Zadnjo nedeljo v septembru se je pa celo spakoval in ga hotel oponašati, kako govori. To se menda, še ni zgodilo kje, da bi se župnik spakoval v cerkvi. Ali morebiti ni mlekarina poginila, čeprav je **bila žegnana?** Kolikor konsumov je še ustanovil Krek, **vsii so bili žegnani**, pa večina jih je **poginila** tako žalostno, da jih je konjeder prišel iskat. Svetujemo župniku, naj se ne razburja radi tega moža, pa naj raje prime za uhlje tistega svojega možicelja, ki je hotel prodati Boga na licitaciji. Sicer ste pa vi tudi pred par leti blagoslovili neko hišo, katero ste hoteli pred kratkim spraviti na boben. Čemu toliko jeze? Proti taki surovosti in osebnim napadom v cerkvi bo treba odločno nastopiti. Sodnim potom je te ljudi težko zasledovati, ker imajo v cerkvi skoro neomejeno oblast. Najboljši jez proti takim napadom je, **ako beremo in razširjamo napredne časopise, pred vsem »Slov. Dom«.** To bo najboljši odgovor. Ne bojte se brati naprednih časopisov, ker jih le zato prepovedujejo, da bi ljudje ne brali o njih, kaj počenjajo. Verujte da **ni greh**, kdor bere »Slov. Dom«, verujte pa tudi, da je skakanje čez zakonske plotove najgrši in najustudnejši greh, čeprav pravi župnik, da je narobe. — Sorški kmet.

g Cerklje pri Kranju. V nedeljo, dne 6. oktobra 1912. se je vršila vrtna veselica tamošnjega prostovoljnega gasilnega društva. Dasiravno je bilo slabo deževno vreme, se je vendar udeležilo veselice v polnem številu prostovoljno gasilno društvo iz Kranja s svojo godbo. Gasilno društvo iz Komende je bilo zastopano po svojem g. podnačelniku. Tudi gasilno društvo iz Vogljan pri Šenčurju je poslalo svojo deputacijo. Vsem udeležencem, zlasti pa gasilnemu društvu iz Kranja in nje-ga godbi, katera je z malimi presledki ne-prenhoma igrala, izrekamo najpriskrnejšo zahvalo. To društvo si ohranimo v trajnem spominu. — Istotako si bomo za-pomnili tudi gasilni društvi iz Šenčurja in iz Zg. Brnika pri Cerkljah, kateri se nista udeležili naše veselice, dasiravno je prvo eno uro in drugo samo en četrt ure odda-ljeno od Cerklj. — Veselica je v tako sla-bem vremenu nepričakovano dobro iz-padla. Čistega dobička je 115 K 66 v. Tudi se je popolnoma mirno končala, dasiravno je bil menda v nekem časopisu že naprej napovedan boj. — Odbor prostovoljnega gasilnega društva v Cerkljah na Gorenj-skem.

g Iz Cerklj na Gorenjskem smo pre-jeli o veselici gasilnega društva še en do-pis, kar priča, kakšna nevolja vlada med ljudmi vsled nekrščanskega postopanja klerikalcev proti takim človekoljubnim napravam, kot je gasilstvo. Dopisnik piše: »V nedeljo, dne 6. t. m., je priredilo tukajšnje gasilno društvo vrtno veselico, ki je izpadla nadvse izborno vkljub slabemu vremenu in vkljub divji nasilnosti kleri-kalne strane. Tukaj, dragi kmet, imaš se-daj jasno sliko, kaj vse hoče farovška stranka: **poštene zabave kmetu ne pri-vošči.** Pač bi te pa hotela držati na vrvi- terorizma in nezavednosti. To zato, da jim ti, ubogi trpin, zidaš visoke palače s kras-nimi okni, da se rejeni gospodje v talarjih zadovoljno zibljejo v njih, medtem ko kmet z obupom gleda v prihodnost. Kajti slaba letina in vedno deževno vreme ugo-nobi nam še isto malo pičlih pridelkov, kar jih je obetalo biti, tako da vsak gospodar s strahoma zre v bodočnost, kako preživi svojo družino. A namesto, da bi v tehle razmerah duhovni tolažili raz prižnic po-trto ljudstvo, slišimo od tam samo zmer-janje. Kar počenja kak kaplan, kot na pri-mer Hrovat, po domače okloftani Janez, presega pač že vse meje dostojnosti. Nje-gove govore ljudstvo primerja — pasjemu lajanju. Pač žalostno, daleč smo prišli, da se naše »dobro, verno ljudstvo« začena tako izražati o duhovniku. Kdo je tega kriv? Seve, duhovni sami ne s svojim ob-našanjem, temveč »liberalizem«. Liberali-zem imenuje naša duhovščina pri kmetu to, da kmet **mora** videti in slišati pri du-hovščini življenje, katerega ne vidi rad, ki ga sliši z obžalovanjem, ki pa tako v oči bode, da nobeno zapiranje oči pred res-nico nič ne pomaga, pa če bi človek s silo

hotel mižati in nič videti. Le pomilujemo našega g. župnika, da je tako kratkoviden. Kajti v interesu cerkve, vere in duhovske-ga stanu bi bilo, da se takega petelinčka spravi v kak zavod za ohlajenje živcev. Odločno si pa prepovedujemo, da bi on nas poštene kmete imenoval blazne in da bi po tisti »gorenjski cunji« vlačil poštene gospodarje. Naj se briga za **svoj poklic**, da se ne bo večkrat ponavljalo, kar se mu je že primerilo, **da je mašo zalezal** in da se potepa po cestah ves povaljan kot kakšna »baraba« ter da bi nam ukazoval, kaj sme-mo in česa ne smemo. — **Kmet, ki se ne da.**

g Iz Cerklj. Zadnji čas prinaša kleri-kalni »Gorenjec« zelo duhovite dopise iz Cerkljan, napada tukajšnje fante, posest-nike in gospodarje ter jih obklada z vsako-vrstnimi priimki. Obsebi se razume, da **na tem polju ne bomo polemizirali** s po-svečenim fanatikom. V cerkvi na prižnici nastopa kot kak turški derviš, ljudje so se mu en čas smejali, ker so menili, da nori. Zdaj pa je že celo treznim ljudem med klerikalci preveč njegovih fantastičnih iz-bruhov, da se splošno govori, da on ne spada več v cerkev, temveč v kako žganjarsko beznico. Po cestah se prepira z berači ter napada mirne ljudi, pretepa se s fanti, kakor kak pijani žganjar. Če drugi dan zaleži mašo, kaj njemu to mar, pa dru-go nedeljo zmoži še en očenaš za ponoč-njake, pa zopet lahko dobi eno klofuto, kakor jo je dobil v nedeljo dne 6. t. m. Ker je vedno suh, ker vse sproti zafura, se ba-je cel teden blišči s kredo pobarvan na vratih Janšetove gostilniške sobe. Prišel je na imenitno idejo, da bi vsak plesalec, ki je plesal na veselici gasilnega društva, plačal **pet kron in plesalka dve kroni kaz-ni njemu, Hrovatu**, kot izvestitelju tega brunnega paragrafa. Potreben bi jih res bil, da poplača svoj puč. Janez, le pridi po-nje, dobil jih bodeš iz vsake roke po pet.

Plesalec.

g Z Breznice. Dne 2. novembra t. l. praznuje naš gosp. nadučitelj Josip Ažman svojo 25letnico, kar deluje pri nas kot šolski vodja. Gospodu jubilan-tu želimo prav iskreno še mnogo, mnogo let, da deluje v prid slov. narodu in občini, ter izrekamo njemu in gospe soprogi iskrene čestitke.

g Z Gorenjskega. V nekem kraju blizu Radovljice pojde v najkrajšem času kar 6 »marijinih hčera« na rajžo v — Rim. Očetje so večinoma — čuki. Ne bo nas še mrazek, oj, vzeli!

g Z Javornika. Pretečeni teden je bil vzet posestniku Josipu Kosmachu s Po-tokov okrog 1. ponoči iz hleva konj z vso opravo vred. Po zasledovanju orožništva so dobili konja na Koroški Beli pri p. d. Štefancu. Uzmovič ga je skril v ovčjaku, ko slučajno še ni doma ovc.

g Prešernovo kočo na Stolu so dne 30. septembra t. l. zatvorili. Vkljub slabe-mu vremenu je imela mnogo tujcev. Oskrbnik je bil vulgo Mazovec.

g Deželna električna centrala preneha z delom. Začeli bodo z nadaljevanjem zo-pet začetkom marca meseca prihodnjega leta.

g Velikanska buča. Posestnik Janez Vi-dic iz Zasipa je pridelal na kupu gnoja bučo, katera je ena tehtala 38¹/₂, druga pa 57³/₄ kg. Ta je bila podobna celemu sodu. Seme je dobil pri ljubljanski tvrdki Sever in Urbančič v Ljubljani. Notranjega pro-stora je bilo za več kot dva mernika.

g Z Gorenjskega se poroča: Zaradi neprestanega letošnjega deževja je kme-tovalcu jako težko: otave ni bilo mogoče spraviti, niti ostalih pridelkov. Koruza je še vsa zelena, repe, korenja ne bo nič, ze-lje kaže še dovolj povoljno. S steljo bode tudi slabo, ljudem po kozolcih gnije fižol; slabo je tudi z ajdo, kmetje niti semena ne bodo dobili. Živina je tako **po cenl**, meso pa še vedno kilo po 1 K 80 vin. Davki vedno večji! Od kod bo kmetovalec kaj dobil, ko ni skoraj nič pridelal! **Bera** se tudi bliža in pobere kmetom, za kar so se celo leto trudili. Na Gorenjskem pozna »far« **liberalca prav dobro, kadar je bera;** tedaj mu je dober. Ljudstvo, kdaj izpre-gledaš, da boš nehalo dajati bero? Kmetje, naredimo organizacijo, te nam dajo **pravi poduk, kako se mora postopati pri odkupu bere**, da se ne naredi kakšne juridične na-pake v tem oziru. Brali smo, da so v Mo-kronogu in po drugod na Dolenjskem že začeli snovati organizacijo. Dajmo še mi Gorenjci o tem razmišljati in strnimo se v krepke vrste!

g Z Javornika. Pretečeni teden je bil sin bivšega cestarja, Cene, trikrat v glavo vstreljen. Težko ranjenega so prepeljali v deželno bolnico v Ljubljano in je malo upanja, da okreva. Kdo ga je ustrelil? Splošno se govori, da se je sam vsled lju-bosumnosti. Fant je bil šele 18 let star in edini otrok pri hiši. Ubogi starši!

g Požrešnost. Pred par dnevi je neki 18leten fant snedel za stavo 1¹/₂ kg medu boljše vrste. Za nameček pa dve žemlji in ²/₈ »ta grenkega« žganja. Snedel je vse to v 16 minutah. Ime zamolčimo, ker bi ga kmalu kdo utegnil imeti za cirkus ali ki-nematograf. Kako se je potem počutil, o tem zgodovina molči. Ali bi ne bilo boljše, če bi se mladi fantje kosali v izobrazbi, treznosti in pridnosti, mesto v — **požreš-nosti?**

g Iz Zabreznice pišejo: Ker čujemo, da razširja po Gorenjskem vitez Pogačnik kolodvore, bi ga tudi Brezničani prosili, da naj bi podrezal upravo državnih želez-nic, da bi nam tisto »drvarnico«, ki jo zmerjajo s čakalnico, vsaj malo s plankami zabila, da ne bomo izpostavljeni vsem vremenskim elementom, ki pri nas poseb-no pozimi razvijajo vso svojo moč. Hva-ležni bi bili vitezu Pogačniku, če bi do-segel tisto oplankanje. No, pa mislimo, da bo malo prilike za tako hvaležnost. — Vo-litve se namreč **bližajo.** Sedaj bodo obljubi-bili pot k vsakemu zelniku in v vsako gra-

po, samo da bi kaj volilcev nalovili za bodoče volitve. Po volitvah se bomo pa v naši »kolodvorski« drvarnici zopet lahko lepo pri klerikalnih obljubah gredli. Pričakujemo torej, tako bo! — Slavno železniško upravo bi pa vendarle vprašali, ali smo zato tu, da plačujemo, zraven pa smemo uživati milost, da zmrznemo ali nas burja odnese?

g S Šenturške gore. Tu so orožniki aretirali dne 14. t. m. Alojzija Perneta, po domače Kazinarjevega. Osumljen je, da je ukradel pri Matičetu na Šenturški gori 700 kron denarja. Osumjenec je bil vodja tukajšnjih čukov, odbornik tukajšnjega izobraževalnega društva, cerkvenik in organist, najhujši agitator za občinske volitve v Cerkljah; z eno besedo: **prava opora župnika Čebaška.** Lepe kozle vzgaja naš Cene. O izidu preiskave bomo poročali, zato, ker naš ekspozit tukajšnje može naprednega mišljenja pri vsaki priliki zmerja in zaničuje, svoje čuke in backe pa povzbuja in jih imenuje **vojščake Kristusove**, ter se je še predrznil baje izraziti, **da kdor ni čuk ali ud izobraževalnega društva, da ni kristjan.** V drugič kaj več o Cenetu in njegovem oporodi. **Šenturšan.**

o Notranjske novice o

n Logatec. Te dni fehtarijo za biro! Pametni kmetje, darujte raje male dare **občinskim ubogim**, ki bodo vsaj hvaležni; ne pa oholemu župniku, ki vedno zabavlja, ker se mu **predobro godi.** Tudi naše gasilno društvo ne dobi deželne gasilske podpore, dasiravno že **nad 30 let vrlo izpolnjuje svoje dolžnosti.** Več članov tega društva je že odlikovanih s kolajno za 25-letno službovanje. Društvo je lahko vzgled gasilnim društvom, a vendar ne dobi podpore. Gasilci, zapomnite si to naklonjenost klerikalne gospode, kadar boste pozvani **na voliše!** Pred kratkim vršilo se je v Logatcu **premovalje krav in telic** simodolske pasme. Izkazalo se je, da ta pasma pri nas **ni priljubljena**, ker je pač dobra za **mesarja**, ne pa za **rejo in mleko.** Telovadno društvo »Sokol« v Logatcu priredilo je k vojakom odhajajočemu br. načelniku **Smoletu** odhodnico. Težko bomo pogrešali vrlega brata Br. Smole udeležil se v slovenski vrsti mednarodne tekme v Turinu. — Na zdar!

n Iz Logatca. Po celoletnem volilnem boju prišli so klerikalci vendarle do svojega župana v osebi znanega političnega petelina Slavca, po domače Remca. Ker se bo mogoče večkrat slišalo njegovo ime, je dobro, da čujemo kaj več o njem. Znan je daleč naokoli kot hud klerikalen agitator, ki rad izbira zapored razne častne službe. Iz vaškega črednika postal je občinski odbornik, kot tak je odložil to čast in postal občinski sluga, nato poljski varuh, mežnar itd. in letos celo — župan. Razen namazanega jezička ne najdemo drugih zmožnosti župana pri njem. Kako

naj drugim gospodarji, ko sam sebi ne more, saj je že to večinoma »preskrbljeno«, kar mu je oče zapustil. Da je bil županom izvoljen, zahvaliti se ima le dejstvu, da izmed treh zmožnejših odbornikov nihče ni hotel sprejeti te časti, ker so sprevideli, da v taki družbi kod so Vrbanc, Jurjevc, Maček itd. ni mogoče voditi županskih poslov. Tudi so se ga sami klerikalci bali, da bi jim ne zgagail ako ne bi bil izvoljen županom. Kmetje bodo že videli, koga so izvolili; zato pa na svidenje pri prihodnjih volitvah!

n Izkaz daril za »Sokolski dom« v Postojni: Sestra Slava Burger, izročila 20 kron za prodane bloke št. 71, 72, 73 in 74 a 5 K; br. Miro Vičič izročil 80 K 52 vin. kot čisti dohodek veselice, ki so jo priredili postojnski fantje v nedeljo, dne 13. oktobra v gostilni pri »Dolenjem Burgerju«. — Srčna hvala vsem skupno, zlasti pa izvrstni ideji vrlih postojnskih, dolanjih fantov. Živel! Na zdar! Spomenjate se še večkrat našega prepotrebne »Sokolskega doma«.

n Telovadba postojnskega »Sokola« se je pričela pridno vršiti v telovadnici meščanske šole, katere porabo nam je po daljšem odmoru zopet dovolil slavni okr. šolski svet. Seveda, da imamo dovoljenje pod jako strogimi pogoji, pa saj drugačnih si ni bilo misliti pri sedanjih žalostnih, klerikalni strahovladi na Kranjskem. Ker nam okrajni šolski svet lahko vsak dan, brez da bi navedel vzrok, odpove uporabo telovadnice, se opozarja telovadce, da se strogo drže hišnega in telovadnega reda ter se pokorijo ukazom br. načelnika. Kakor bodete, bratje telovadci, tedaj uvideli, je treba skušati, da čimprej pridemo do lastne telovadnice, v kateri bomo šele sami gospodarji in neodvisneži, zato na delo še z večjo vztrajnostjo za naš dom.

n Tukajšnji hotelir in posestnik gosp. Alojzij Burger je imel letos srečo z zeljem. Srednje debele zeljnate glave tehtajo očiščene 6 kg 20 dkg. Pa tudi v okolici je zelje in krompir jako dobro obrodil. Vse kaže, da bo srednje dobra letina.

n Grandhotel v Postojni namerava kupiti — kakor poročajo graški listi neki konzorcij, kateri namerava napraviti neki privatni učni zavod.

o Sv. Križ. — Križani, jutri vsi na veselico društva »Skale«!

Gospodarstvo.

Zemljedelstvo v novodobnem gospodarstvu.

(Dalje.)

Gospodarski značaj zemljedelstva.

Še nepremičnejši, kot veleobrt, je zemljedelstvo. Zemljiški posestnik ne more spremeniti večjega de-

la zemljiške vrednosti v tekoč denar drugače, kot da proda posestvo. Toda tudi pri prehodu od ene obratne vrste k drugi mora premagovati zapreke. Niti grozdja, niti sadja, niti ječmena za pivo, niti sladkorne pese se ne more pridelovati na vsakem kraju, ali pa vsaj tako dobre vrste ne. Če bi ne bilo te okoliščine, bi bilo enostavno neumno, da se tako visoko ceni rensko vino, tirolska jabolka ali hanaški ječmen. Pridelki gotove kakovosti so pač vezani na gotovo podnebje in na gotovo vrsto zemlje. Kar velja o navedenih pridelkih, velja tudi o živinoreji. Živino gotove vrste moremo vzrediti samo na obširnih pašnikih, za te je pa zopet treba primerno veliko dežja. Živine gotove boljše vrste ne moremo torej vzrediti povsod, da celo cenene živine ne. Posebno v zahodni Avstriji imamo po planinskih deželah sicer obširne pašnike, katere pa moremo samo malo časa izrabljati. Po teh krajih je treba krmiti živino po 6 do 7 mesecev v hlevu, dočim ostaja n. pr. na Holandskem živina čez zimo samo 4 mesece v hlevu. Zato so napačni vsi nauki, ki se jih sestavlja za našo živinorejo na podlagi skušenj, pridobljenih po deželah, kjer imajo primorsko podnebje. Naše planinske dežele moremo primerjati samo s Švico, čeprav je tam ozračje zaradi vetra »fena« gorkejšje, kot po naših vzhodnih planinah. Lahko omenimo, da Švica nikakor ne more rediti cenene živine kljub zmožnosti svojih kmetov in kljub velikim žrtvam, ki jih žrtvujejo državna zveza in okraji za kmečki poduk in zboljševanja. To je za nas tem bolj zanimivo, ker v Švici nimajo nič žitne carine, tako da se jim torej s tem nikakor ne draži od zunaj dovažane krme.

Težave pri spremembi obratovanja na kmetiji.

V vsakem slučaju je vsaka sprememba obratovanja dolgotrajna in težavna stvar. Celo za navidezno tako enostavna stvar, kot je sprememba travnikov v trajne pašnike, je potreba več let. Šele kadar živina shodi tla, namreč nastane ono za trajne pašnike značilno rastlinstvo. Isto velja o uničenju nadležnega plevela. Kakšne težave povzroča vpeljava pridelovanja sladkorne pese, lahko sprevidimo iz te okoliščine, da so na Ogrskem potrebovali mnogo let, predno so vredili pridelek, ki je bil vsaj deloma dosegal siadkorno peso, ki se jo prideluje po zahodni Avstriji. Tudi zboljševanje živinoreje se vrši zelo počasi. Če hočemo n. pr. doseči zboljšanje goveje živine s porabo dobrih bikov, lahko med tem preteče celo desetletje. A moramo dobro razlikovati takšno zboljšanje od vzgojitve posebnega plemena. Dobro goveje plemene je posledica živinorejskega dela, ki ga je vršilo nepretrgoma več človeških rodov.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

Dvoboj z bogom.

(Dalje.)

V tisti hiši, ki se sveti tam v daljavi, stanuje gospod plemič Gábor Isaszeghy; pri njem se mogoče še izplača narediti pozno zvečer poset!

Bil je sicer tudi sam poveljnik Labancev; mogoče je bil za poročnika ravno pri tej potepuški tolpi; toda kaj za to? Volče se žerejo tudi midsaboj. »Ti si gospod, mi ubogi reveži. Ti si sam, nas je mnogo. Ti si sit, mi pa lačni.« To je tukaj zakon in pravica!

Toda predno dospejo na rob gozda, so se morali spustiti v boj z onim znamenjem na nebu, ki se je hitro bližalo. Polovica neba se stemni in znamenje dobi obliko ogromnega ptiča Roha,* čegar pe-

* Ptič Velikan iz arabskih pravljic. rotnice so segale od vzhoda do zahoda. Bila je to črna, neprozorna gmota, skozi katero ni prodrli niti en solnčni žarek. In ta masa se začne spuščati na tla, tekoč kot črna lava, kot oblak dima, ki je hipoma oživel. A vedno bolj se približujoč, je širila oglušujoč šum, kot bi bilo kipelo in vrelo morje vrelega olja, kot bi bilo škripalo gori na nebu na milijone in milijone svedrov.

Oblak kobilic se je spustil na zemljo.

Ker egiptovske nadloge ne prihajajo nikdar vsaka sama zase! Sem so prišle tudi kobilice. Ta bajna žuželka, ki ima na sebi oklep, na čegar steklenih krilih stoji z židovskimi ali kaldejskimi črkami (kdor to ve, bi lahko povedal bolj natanko): »Poslali so me, prišla sem; rodila sem se iz prahu proklete dežele!«

Čez nekaj minut ni bilo več solnca na nebu in luči na zemlji — nastala je peklen-ska tema. Kot bi se bil odtrgal oblak, so padale na zemljo črne, cvrčeče kobilice. Oblak je bil podoben bajni pošasti, katere vsak delec posebej napada. Jezdec so se skušali braniti z razpetimi plašči in so mahali s klobuki po peklen-skih žuželkah, ki so se vsipale nanje; — toda vse za-stonj! — Vedno gostejši in gostejši tok se je spuščal nanje. Kobilice so se zaple-tale ljudem med lase, konjem v grive, da so se plašili in postavljali na zadnje noge, da se je bilo jezdecem težko vzdržati v sedlu. Kobilic pa vedno več in več; konji rezgetajo, jezdec preklinjajo — toda v tem grozovitem šumu in veltoku celega morja kobilic ni slišati niti rezgetanja konj, niti preklinjanja jezdecov! Žrebci dirjajo na slepo po trdi temi. Jezdec si branijo samo še oči; padajo v globoke jarke, lezejo po grmovju, tonejo po blatu, lezejo s sedla, dokler se nazadnje po nekajurnem boju ne rešijo iz kraja, poplav-

ljenega od kobilic ter zopet nalete na kraj, zaviti v večerni mrak.

Toda komaj se snidejo nazaj skup. Prokleti boj s to peklen-sko krilato golaz-nijo jih je razgal na vse štiri strani sveta. Popraskani in pobiti od ostudne golazni, okrvavljeni od trnja, premočeni od blata, nezmožni, da bi vrnili en sam udarec temu sovražniku, ki jih je premagal, raz-praskal, prestrašil, naredil strahopetne — tako se zopet zberejo drug za drugim. Bili so besni kot pogani; gorje prvemu, v čegar hiši si obrišejo v besnosti svoj pot s čela!

* * *

Ona samotna gozdna hiša je ležala ob cesti. Tudi cesta je bila poraščena s travo. Ograja okrog hiše je bila iz opeke, skl-dane navzskriž kot pečnice; bila je poru-šena. Vrata so bila udrta, a veliko, širno dvorišče pusto. Toraj niti tu ni bilo ničesar, kar bi se dalo zapreti z ograjo in vrati!

Sprednji del hiše se je začeljal z obokanim hodnikom, čegar stebri so bili utrjeni in zvezani z železnimi drogi. Te železne droge so ovijali v srečnih časih s krasnimi rumenimi koruznimi stroki. Sedaj so bili golí.

Hišna vrata niso bila zaprta, kljuka ne zapada dobro. Brez ovire se lahko gre skozi predsobo v gospodarjevo sobo.

Pa tudi tu ni bilo veliko videti; stare skrinje brez ključavnic in ključev, omaja-ni stoli z odbitimi nogami ali samo polovi-co naslanjala, in pa miza iz hrastovega lesa — to je bilo vse gospodarjevo raz-košje.

Večerna zarja je še sijala skozi okno v to sobo, ko vdero obiskovalci s puste notri skozi odprta vrata. Na čelu siv raz-bojnik s kiticami na glavi, v strganem baržunastem plašču; za njim dolgonog, razcapan Valonec s tako velikimi zobmi, da niti ust ne more pošteno zapreti; za njima pa ostali.

Gospodar je sedel za hrastovo mizo in držal v rokah nož z ročajem iz jelenje-ga roga. Gostil se je s hlebom črnega kruha in nekaj redkve v leseni skledici.

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!« reče stari Labanec in sname z glave čapko z zasmehujočo ponižnostjo.

»Naj ga hvali, komur se zljubi!« od-vrne malomarno gospodar in niti ne vstane.

Bil je to lep, visok možak krepke postave; na obrazu so se mu zrcalile zasmehljivost, upornost in strastnost v čudnem nasprotju. Obrvi so tvorile oster kot s senci; oči so škilile, da je tisti, v kogar so se uprle, dobil občutek, kot bi bil prišel v klešče. Stisnjeni koticiki pri ustih so pričali o zaničevanju in sovražanju sveta. Polt je imel en trenotek smrtno blede, za hip temno rdečo, kot bi mu buknil z obra-za notranji žar, ki ga je skušal s krepko voljo v sebi premagati.

Videč vstopati svoje nočne goste, mu zažari lice od sramu in jeze, — toda še predno ga ogovore, je bil že zopet smrtno blede. Bil je dobre volje.

Razno

* **Nekaj dejstev v evharistiji.** V kato-liški cerkvi je bilo izredno češčenje hosti-je **dolga stoletja** nekaj čisto **neznane**. Zanimivo je to, da je po trditvi katoliških zgodovinarjev iskati izvir tega češčenja v **sanjah nune** Julije, rojene l. 1193. pri Lutlichu. Kot sirota je prišla v bolnišnico Mont Cornillon, in je imela od 16. leta naprej baje prikazni. Videla je med tem tudi polno luno, ki je bila na enem kraju nekoliko odlomljena. To jo je silno vznemirja-lo, dokler ni imela zopet prikazni, kjer ji je baje sam bog razodel, da predstavlja kolo polne lune sveto cerkev, odlomljeni kos pa pomanjkanje praznika v čast ho-stije, a ona da je od boga izbrana, da bi to svetu povedala in dosegla, da bi se praz-nik vpeljalo. To svojo skrivnost je pa šele leta 1230. razodela lutiškemu kanoniku, Janezu Lausannskemu, in drugim duhov-nikom. Julijo je poznal tudi papež Urban IV. (po trditvi nekaterih zgodovinarjev je bila njegova ljubica), in ta je na njeno priprošnjo odredil, da naj se na **četrtak** po Sv. Trojici obhaja praznik sv. rešnjega telesa. Papež Urban IV. je naredil samo praznik, papež Ivan XXII. je pa dodatno zapovedal, naj se nosi monštranca javno v slavnostni procesiji. Za **dogmo** je bil pa proglašen nauk, da se v duhovnovih ro-kah spreminja hostija v Kristusovo meso in kri, šele na splošnem koncilu v Rimu 1315. Do tega leta je bilo torej vseeno, če je to kdo verjel ali ne. Poznejše je cerkev dala mnogo ljudi sežgati, ker niso hoteli verjeti na to spremembo.

* **Nov narod.** Pred kratkim sta se vrnila s petletnega potovanja po severu ameriška raziskovalca Stefansson in dr. Andersoni. Najbolj zanimivo, kar poročata s svojega potovanja, je to, da sta dobila popolnoma nov narod. Ob zalivu Corona-tion na Viktoriji živi kakih 2000 ljudi, mal narod, popolnoma samosvoj, ki je bil do-sedaj še popolnoma neznan. Ti ljudje so približno tako veliki, kot Eskimi, imajo velike rdečkaste lase, so bele kože, imajo svetloplave oči in svetle obrvi. Žive v podzemeljskih kočah in se hranijo z ribami in divjačino. Udomačenih živali nima-jo. Svoje zgodovine ne poznajo in ne po-mnijo, da bi bili prišli katerikoli v dotiko z drugimi narodi. Od Eskimov so popolnoma različni in imajo tudi drugo govori-co. Kot orožje jim služijo loki in pšice, ki imajo na koncu pritrdene ostre kamnite konice. Nekateri imajo tudi nože in sicer iz bakra, katerega dobe na produ poto-kov, ki se stekajo v zaliv. Oblečeni so v

kože, ki so sešite s črevi živali. Za šivanje teh kož rabijo ženske šivanke iz tankih kosti. Vere nimajo nobene, splošno pa je razširjeno med njimi prepričanje, da je pred dolгим, dolгим časom poplaval morje cel svet in da so oni sami ostali. Učenjaki se zelo zanimajo za ta narod in v kratkem bo odšla ekspedicija, ki bo imela nalogo, da natančno prouči življenje in običaje tega do sedaj še nepoznanega naroda.

* **Trust beračev.** Najmlajši med trusti, ki jih v Ameriki ne primanjkuje, je trust beračev; njegova organizacija je tako popolna in tako temeljito »deluje«, da je bila policija primorana, da je posegla vmes. Nekaj časa sem je število slepih in pohabljenih beračev v nekaterih velikih mestih Združenih držav sumljivo naraslo. Policija je odredila poizvedbe in je celo vrsto takih beračev prijela. Iz njihovih izpovedb se je sedaj dognalo, da so bili ti berači samo nastavljeni velike administracije, ki je priberane zneske kontrolirala, dobivala veliko provizijo, oddajala koncesije za beračenje, z eno besedo, ki je berače nesramno izkoriščala. Preiskava je dognala, da je trust imel pod svojo komando nekaj tisoč pohabljenec, ki so centralni blagajni plačevali povprečno po 5 K na dan.

* **Ameriški milijarderji.** Alfred Vanderbilt bo prejel 20. oktobra na svoj 35. rojstni dan drugo polovico očetove dedščine. Doslej je imel »samo« 120 milijonov kron premoženja, ki se bo sedaj podvojilo. Z ozirom na to poročajo newyorški listi o sedanjem imetju velikih ameriških finančnikov. Načeljuje John D. Rockefeller s skoro 5000 milijoni kron, njemu slede Carnegie z 2400 milijoni. Morgan z enako vsoto, Villiam Rockefeller s 1200 milijoni in za temi George F. Baker, James B. Dulke, James Stillman, Henry C. Frick in William K. Vanderbilti, ki imajo premoženja od 1200 do 800 milijonov kron. Alfred Vanderbilt bo ob svojem 35. rojstnem dnevu med navedenimi bogataši še vedno »ubog«. Newyorški listi prinašajo k tem številkam razne komentarje ter menijo, da se mora omejiti kopičenje premoženja v rokah posameznikov.

* **Avtomobilska nezgoda Marconija.** Viljema Marconija je povabil minister Callissano na zajutrek. Marconi se je peljal iz Spezije v Coltano z avtomobilom. Spremljala ga je njegova soproga in njegov tajnik. Nedaleč od Coltana je trčil njegov avtomobil v avtomobil, v katerem se je peljalo na izlet sedem dam iz Benetk. Oba avtomobila sta se vsled tečenja prekučnila. Marconi je dobil težko poškodbo na desnem očesu in več lahkih poškodb na telesu. Tajnik in šofer sta dobila lahke poškodbe, žena pa je ostala nepoškodovana. V beneškem avtomobilu je dobilo lahke poškodbe pet dam, dve pa sta ostali nepoškodovani.

* **Čudakova smrt.** Te dni je umrl v Budimpešti posestnik poslopja, v katerem je takozvano »Kraljevsko gledališče«. Kljub temu, da je bil milijonar, je živel v najskromnejših razmerah ter se je leta in leta preživljal izključno le s kruhom in sirom. Na smrtni postelji je zbral okrog sebe svoje dediče ter jih je človekoljubno nagovoril: »Želim, da pride za menoj vesoljna povodenj, da ne morete zapraviti mojega premoženja.« Dasiravno je sedaj precej slabo vreme, vendar ni upati, da bi se mu ta zadnja želja izpolnila, njegovi dediči pa bodo imeli kljub temu priliko zapraviti njegovo premoženje, ki znaša 540.000 K v gotovini in 600.000 K v vrednostnih papirjih ter obsega dragocene realitete.

Listnica uredništva.

Cerklje na G. — Hvala! Se priporočamo! Sporočajte nam tudi razven političnih zadev tudi gospodarske in druge zanimive novice n. pr. o letini, izseljevanju, o smrti in porokah bolj znanih posestnikov, o prodajah, oziroma nakupih večjih posestev itd. Prvi korak na potu do organizacije storimo s pridnim dopisovanjem v list. List se s tem razširi, ker domače novice vsakdo rad bere. Nato se pa še ostale članke bere in se s tem probuja med ljudmi kmečka stanovska zavest ter jih pripravlja, da postajajo počasi zreli za kmečko organizacijo. Zdravo!

Zagorje. Prepozno došlo. Žal.

Več dopisov smo morali odložiti. Pride vse na vrsto. Prosimo potrpljenja.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Sedlarskega učenca
sprejme
J. Kralj, sedlar, Železniki.

Lastna tovarna
ur v Svici
1887
Zahtevajte JUBILEJNI CENIK "zastoj"
1912
Fr. Čuden, Ljubljana.

Prillična hiša

z lepo urejenim zelenjavnim vrtom, v prijaznem trgu na Dolenjskem, se radi preselitve

proda.

Jako prikladna je za kakega rokodelca ali penzionista.

Naslov pri upravnistvu »Slov. Doma«

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 12. oktobra 1912.

Gradec: 83, 18, 5, 13, 20.

Dunaj: 39, 32, 36, 14, 15.

Dvignjene v sredo, dne 16. oktobra 1912.

Brno: 86, 71, 61, 9, 38.

Žrnce cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " prašiči na klavnici . . .	1	30	1	50
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	80
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	92	2	—
1 " slanine prekajene . . .	2	—	2	20
1 " sala . . .	1	92	2	00
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce . . .	—	10	—	12
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " kisle . . .	—	90	1	10
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	80
1 piščanec . . .	1	00	1	60
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	1	80	2	20
1 gos . . .	5	50	6	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	0	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	36	50	—	—
100 " " " 1 . . .	36	20	—	—
100 " " " 2 . . .	35	70	—	—
100 " " " 3 . . .	34	80	—	—
100 " " " 4 . . .	33	60	—	—
100 " " " 5 . . .	32	80	—	—
100 " " " 6 . . .	31	60	—	—
100 " " " 7 . . .	28	20	—	—
100 " " " 8 . . .	19	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	24	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	42	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	24	—	32
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	40	—	48
1 " kaše . . .	—	28	—	30
1 " ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	—	23	50
100 " rži . . .	19	—	20	—
100 " ječmena . . .	17	—	18	—
100 " ovs . . .	23	—	24	50
100 " ajde . . .	23	—	24	50
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	18	—	19	—
100 " koruze . . .	20	50	21	60
100 " činkvantina . . .	24	—	25	—
100 " krompirja . . .	5	80	6	00

Lesni trg

Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.
Cena mehkeemu lesu 8-— do 9-— K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena

" slame

" stelje

" detelja

Najboljši češki nakupni vir.

S. Benisch

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 60 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg vefinega, snežno belega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najtinejši prsi puh 12 K. — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

Iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stisnanim puhastim postelnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K, 14, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 60 h, 4 K. — Pernice 260 cm dolge, 140 cm široke K 13, K 14 70, K 17 80 in K 21 —; zglavniki 90 cm dolgi, 7 cm široki K 4 60, 6 20 in K 5 70; podpernica iz močnega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 80, K 14 80. Raščiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 62

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Kri! in dober zajutrak dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite
Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je **dr. pl. Trnkóczyja SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi. .

Lekarna pl. Trnkóczy

. . v Ljubljani zraven rotovža. . .

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastoj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

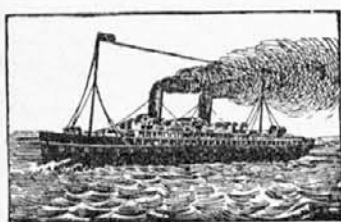
Ceno češko posteljno perje

1 kg sivega očiščenega 2 K, boljšega K 2 40, napol-belo K 3 60, belo K 4 80, prima mehko K 6 —, vefinega K 7 20. Najboljše vrste K 8 40, snežno belo perje K 9 70.

Izdelane postelje iz neprodirnega rdečega modrega, belega ali rumenega postelnega nankinga izvrstno napolnjene! Pernica ali blazina, 180 cm dolga, 116 cm široka K 10 —, K 12 —, K 15 — in K 18 —, 2 m dolga, 140 cm široka K 13 —, K 15 —, K 18 —, K 21 —. Zglavnik 80 cm dolg, 58 širok K 3 —, K 3 50 in K 4 —, 90 cm dolg, 70 cm širok K 4 50, K 5 50 in K 6 —. Nepovoljno se zamenja ali denar nazaj — Natančni ilustrovani cenik gratis in franko. 54
Benedikt Sachs, Lobes št. 957, pri Plzinju na Češkem.

SAMO 6 DNI!

z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša vožnja čez

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta 18
nasproti gostilno „pri Figovu“.

brzoparniki
»La Provence«, »La Savoie«,
»La Lorraine«, »La Toureine«,
»Rochambeau«, »Le Chicago«.
Vozni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja voznih listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.
Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

Domache podjetje!**Lastna tovarna!****Priporočilo!**

Oziraite se pri nakupovanju oljnatih barv, lakov, firnežev in vseh v barvno stroko spadajočih predmetov na domačo tvrdko 48

Premrl & Jančar,

Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Kolodvorska ulica 18.

Ceniki brezplačno!

Najboljša kakovost!

Najnižje cene!

Priporočamo našim Kolinsko cikorijo

iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA

tovarna zarezanih strešnikov

ponudi vsako poljubno množino pat. dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

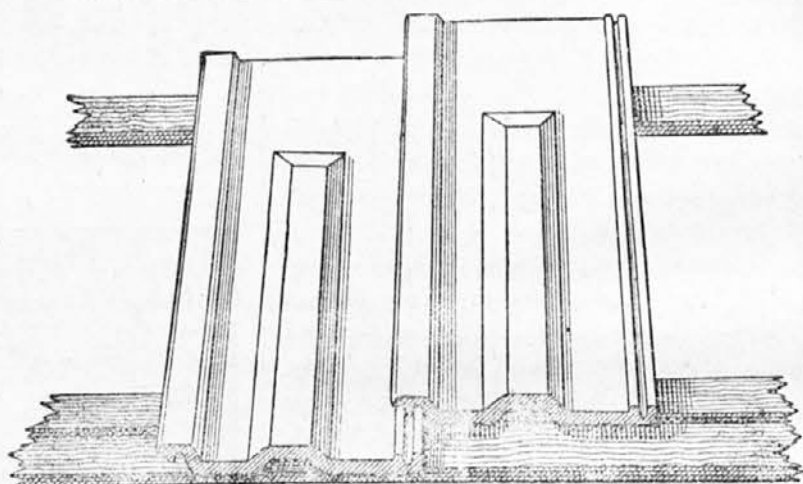
Brez odprtih navzgor!

Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanjosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

Spretni zastopniki se iščejo.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica števil. 2., lastna hiša.

Obreštuje vloge na knjižice s 4 1/2 %, v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsaj tuji denar. Promet na leto čez 1000 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantneje.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.